

дітей з урахуванням її віку, обставин, за яких вона втратила батьківське піклування, не принижуючи гідність дитини та осіб, які виявили бажання взяти її під опіку, піклування. За результатами бесіди складається довідка.

Рішення про встановлення опіки, піклування приймається у місячний строк після подання заяви і переліку відповідних документів

У разі встановлення опіки, піклування над дитиною, яка перебуває у закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, служба у справах дітей разом з адміністрацією закладу забезпечує передачу дитини на виховання опікуна, піклувальнику і відрахування її із закладу протягом 15 днів після прийняття рішення про встановлення опіки, піклування.

Опікун (піклувальник) повинні проживати разом зі своїм підопічним. При цьому взаємні права на житлову площу не набуваються, тобто, по суті, справа йде про фактичне проживання як передумови тісного та постійного контакту між вихователем та його підопічним.

При виборі особи опікуна слід звертати увагу на побутові умови його життя, а також на членів його сім'ї чи немає серед них осіб, які хворі на небезпечні для дитини захворювання. В законодавстві, а саме в п. 38 Постанови КМУ «Про питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини» зазначається, що діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, не можуть бути влаштовані в сім'ї осіб, які:

проживають на спільній житловій площі з членами сім'ї, які мають розлади здоров'я або поведінку чи спосіб життя, що може негативно вплинути на здоров'я дитини, її фізичний, психічний, моральний стан або інтелектуальний розвиток;

У п. 40 вищезазначеної Постанови зазначено, що особа, яка виявила бажання взяти на виховання в сім'ю дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, подає службі у справах дітей за місцем свого проживання висновок про стан здоров'я заявника, складений за відповідною формою і нічого не говориться про конкретні медичні довідки від членів сім'ї заявника. Отже даний пункт слід доповнити підпунктом де буде зазначено «висновок про стан здоров'я всіх членів сім'ї заявника, за відповідною формою».

Здійснення прав підопічної дитини безпосередньо пов'язане з поведінкою її законних представників – опікуна і піклувальника. Саме інтересами дитини мають зумовлювати ступінь і межі участі опікуна й піклувальника в реалізації прав дитини. Тому ч. 4 ст. 63 ЦК, ст. 171 СК та ч. 3 ст. 244 СК передбачають, що при призначенні опікуна для малолітньої особи та піклувальника для не-

повнолітньої особи враховується бажання дитини. Це правило впливає також із положень Конвенції ООН про права дитини від 20 листопада 1989 р., відповідно до якої держави-учасниці Конвенції мають забезпечити дитині, здатній сформулювати власні погляди, право вільно висловлювати ці погляди з усіх питань, що стосуються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага згідно з її віком і ступенем зрілості. Згода дитини не належить до обов'язкових умов призначення опікуна (піклувальника), проте її бажання в тих випадках, коли це можливо, враховується. Принаймні, слід брати до уваги стосунки, які існують між майбутнім опікуном (піклувальником) і особою, над якою встановлюються опіка чи піклування.

При призначенні опікуна чи піклувальника орган опіки і піклування має переконатися не лише в наявності умов, які забезпечують виконання мети опіки (перераховані у ст. 63 ЦК), але й у відсутності обставин, які перешкоджають можливості встановлення нормальних стосунків між опікуном (піклувальником) та підопічною дитиною.

Опікуном і піклувальником не може бути особа, яка позбавлена батьківських прав, якщо ці права не були поновлені.

Дітям, виховання яких та догляд за якими здійснюється навчальними закладами, закладами охорони здоров'я або закладами соціального захисту населення, опікуни і піклувальники можуть не призначатися. Обов'язки опікуна і піклувальника щодо таких осіб здійснює адміністрація установи, в якій перебуває дитина. Так, відповідно до ст. 243 СК, якщо дитина постійно проживає у дитячому закладі або закладі охорони здоров'я, функції опікуна та піклувальника щодо неї покладаються на адміністрацію цих закладів. Виконання адміністрацією зазначених закладів обов'язків опікуна (піклувальника) здійснюється з дотриманням норм цивільного та сімейного законодавства.

Крім того, ст. 27 Конвенції про права дитини надає кожній дитині право на рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального та соціального розвитку дитини [3].

Опікун (піклувальник) крім побутових відносин допомагає підопічним у регулюванні майнових відносин.

Опікун зобов'язаний дбати про збереження та використання майна підопічного в його інтересах. Якщо малолітня особа може самостійно визначити свої потреби та інтереси, опікун, здійснюючи управління її майном, повинен врахувати її бажання. Опікун самостійно здійснює витрати, необхідні для задоволення потреб підопічного, за рахунок пенсії, аліментів, доходів від майна тощо.

ного розвитку. Належне виконання вищезгаданих обов'язків (тим паче, що вони здійснюються на безвідплатній основі) можливо тільки за умови внутрішнього бажання, твердого переконання опікуна (піклувальника), усвідомлення ним свого духовно-етичного боргу перед підопічними або, наприклад, перед їхніми померлими батьками.

Проведений аналіз сучасного стану та напрямків розвитку правильного регулювання опіки та піклування підтверджує необхідність подальшого дослідження шляхів і методів формування системи законодавства, спрямованих на комплексне здійснення моральної і матеріальної турботи про дітей, а також захист особистих і майнових прав осіб, які в силу тих чи інших причин не можуть ці права здійснювати самостійно. Правове регулювання опіки та піклування вимагає кардинальних змін, назріла

нагальна потреба в прийнятті спеціального закону, який би визначав правові, організаційні та фінансові засади функціонування органів опіки та піклування в Україні, адже положення ст. 56 ЦК України передбачають існування такого закону [6].

Нажаль, нерідко є випадки зловживання опікунами (піклувальниками) по відношенню до підопічних своїх повноважень: вони присвоюють майно підопічного, не займаються виховання неповнолітніх [7].

Висновок. Важка демографічна ситуація в країні, тяжке положення безпритульних та бездоглядних дітей, яка не має потреби в особливих доказах неефективності діяльності по відношенню до соціальної безпеки неповнолітніх диктують необхідність внесення змін в систему державного управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гопанчук В.С. Семейное право Украины // Истина. – Київ, 2002.
2. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 р. № 866 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF>
3. Москалюк В. Проблемні питання реалізації та захисту майнових прав дитини // Юридичний журнал. – 2004. – № 7. – С. 96-97.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page16>
5. Осіпов Р.В. Правове регулювання відносин, які виникають з приводу розпорядження майном підопічного // Питання гуманітарних наук. – 2011. – № 6. – С. 106-114.
6. Мацегорін О.І. Опіка і піклування як складова захисту цивільних прав / О.І. Мацегорін // Проблеми цивільного та підприємницького права в Україні. – 2009. – № 1. – С. 143-148.
7. Алексеев А.А. Коррупциогенные факторы в законодательстве об опеке и попечительстве как предпосылка нарушения прав и интересов детей, оставшихся без попечения родителей / А.А. Алексеев, О.Ю. Ильина // История и теория цивилистической науки. – 2010. – № 2. – С. 3-6.

Яницька Інна Анатоліївна

РОЛЬ ОПІКУНА (ПІКЛУВАЛЬНИКА) В ЖИТТІ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Визначено роль опікуна (піклувальника) в житті дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, а саме їх участь у вирішенні побутових та матеріальних питань підопічних.

Ключові слова: опіка, піклування, діти-сироти, діти позбавлені батьківського піклування, опікун, піклувальник, майно.

Яницка Инна Анатольевна

РОЛЬ ОПЕКУНА (ПОПЕЧИТЕЛЯ) В ЖИЗНИ ДЕТЕЙ-СИРОТ И ДЕТЕЙ ЛИШЕННЫХ РОДИТЕЛЬСКОЙ ОПЕКИ

Определено роль опекуна (попечителя) в жизни детей-сирот и детей лишенных родительской опеки, а именно их участие в решении бытовых и материальных вопросов подопечных.

Ключевые слова: опека, попечительство, дети-сироты, дети лишенные родительской опеки, опекуны, попечители, имущество.

Yanitska Inna Anatoliivna

THE ROLE A GUARDIAN (TRUSTEE) IN THE LIVES OF ORPHANS AND CHILDREN DEPRIVED OF PARENTAL CARE

The role of a guardian (trustee) in the lives of orphans and children deprived of parental care, such as their participation in addressing domestic issues and material charges.

Keywords: tutelage, care, orphans, children deprived of parental care, guardian, fiduciary, property.